

K E N D E L S E

afsagt den 4. april 2019 af Vestre Landsrets 9. afdeling (dommerne Dorte Jensen, Ida Skouvig og Henrik Bjørnager Nielsen)

i V.L. S-2237-18

Anklagemyndigheden

mod

T

født den ...

(advokat Claus Allan Bonnez, Aarhus)

Ved kendelse af 23. oktober 2018 har Retten i Viborg bestemt, at indlæggelserne af T, der blev iværksat den 12. juni, den 21. september og den 26. september 2018, godkendes.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om ophævelse af byrettens kendelse og afvisning, subsidiært stadfæstelse af byrettens godkendelse af indlæggelserne.

T har nedlagt påstand om, at sagen fremmes til realitetsbehandling, og at indlæggelserne kendes ulovlige.

Supplerende sagsfremstilling

Det fremgår af dommen af 21. november 2013, der er afsagt af Retten i Herning, at det på baggrund af konklusionen i en retspsykiatrisk erklæring blev lagt til grund, at T var omfattet af straffelovens § 69. Retten fandt endvidere, at det var mere formålstjenligt end straf at træffe bestemmelse om foranstaltninger efter straffelovens § 68, 2. pkt.

Af en udtalelse af 1. september 2017 fra overlæge A, Regionspsykiatrien ..., Klinik for Retspsykiatri, til brug for anmodningen om foranstaltningsændring, fremgår, at T efter dommen var indlagt fra den 17. december 2013 til den 3. januar 2014, fra den 16. april til den 5. maj 2014, fra den 24. til den 26. maj 2014, fra den 2. til den 23. december 2016 og fra den 13. til den 17. juli 2017. Han blev desuden indlagt på ny den 15. august 2017 og var fortsat indlagt på tidspunktet for erklæringens afgivelse.

Forklaring

T har supplerende om indlæggelsen i juni 2018 forklaret, at han var indlagt i 3 dage. Det var en standardindlæggelse. Han havde – som han plejer at have, når han bliver irriteret – knyttede hænder og havde sagt, at det ville have konsekvenser, men han havde ikke til hensigt at gøre personalet noget. Personalet har ikke adgang til hans soveværelse. Den pågældende dag stod han og lavede mad i køkkenet, da en dame fra personalet kom. Han bad hende om at gå igen, fordi han skulle noget den aften. Det var ikke da fastslået, hvor længe han skulle være sammen med personalet. Hvis han har et problem, klarer han det med det samme ved at tale med personalet, og han venter således ikke med at handle til personalet kommer. Personalet laver forskellige ting, når de kommer, fx rengøring af køkkenet. Den pågældende dag kom damen ind i soveværelset. Hun sagde ikke noget særligt. De diskuterede husreglerne. Han vil ikke have, at personalet bare kommer for at smalltalke uden et konkret ærinde, og derfor bad han hende om at skrubbe af. Hun gav ham en husorden, som han var uenig i, og som ikke havde været diskuteret med beboerne forinden. Han kan ikke huske, hvad han konkret var uenig i i forhold til husordenen.

I september 2018 skulle han fortælle, hvor han gik hen, når han forlod bostedet. Han er af den opfattelse, at han derved ulovligt bliver begrænset i sin frihed. Han tager tit til .... Det var personalets opfattelse, at han fortalte dem for sent, at han ville tage af sted. Han sagde bare til dem, at han ville tage af sted, og at han ikke regnede med at komme igen foreløbig. Han var ikke truende.

Retsgrundlaget

Straffelovens § 71, nu § 72, fik ved lov nr. 320 af 13. juni 1973 følgende ordlyd:

”§ 71. Bestemmelse om ændring eller om endelig ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68 og 69 træffes ved kendelse efter begæring fra anklagemyndigheden, anstaltsledelsen, bistandsværgen eller den dømte. Begæringen fra anstaltsledelsen, bistandsværgen eller den dømte fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en begæring fra bistandsværgen eller den dømte ikke til følge, kan ny begæring ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse.
Stk. 2. ...”

Ved Rigsadvokatens cirkulære nr. 234 af 10. december 1976 om foranstaltninger over for visse psykisk afvigende kriminelle blev der fastsat retningslinjer med hensyn til udformningen af påstande om de sædvanligt forekommende foranstaltningstyper. Af cirkulæret fremgik bl.a. følgende:

”C.b.1. Undertiden vil det stille sig så tvivlsomt, om en ambulante behandling er gennemførlig, at der - navnlig når det drejer sig om tilfælde, hvor det er af vigtighed, at indlæggelse kan ske straks uden at afvente en retskendelse - kan være anledning til at foretrække en påstand om ambulante psykiatrisk behandling, således at der af overlægen kan træffes bestemmelse om indlæggelse i psykiatrisk sygehus eller afdeling.

C.b.2. Hvis der til den ambulante behandling er knyttet tilsyn af Kriminalforsorgen bør påstanden, når der er behov for umiddelbar indlæggelsesadgang, udformes som en påstand om ambulante psykiatrisk behandling i psykiatrisk sygehus eller afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen, således at der af Kriminalforsorgen i forbindelse med overlægen kan træffes bestemmelse om indlæggelse.

Afgørelser af dette indhold (C.b.1. og C.b.2.) indebærer, at domfældte uden retskendelse og uden tvangsindlæggelse i henhold til sindssygeloven kan indlægges på psykiatrisk sygehus eller afdeling om fornødent med bistand af politiet. Sker der i disse tilfælde - hvor udgangspunktet er en ambulante foranstaltning - hospitalsindlæggelse, skal henholdsvis overlægen og Kriminalforsorgen ufortøvet tilstille statsadvokaten meddelelse om indlæggelsen. Det påhviler herefter statsadvokaten at indbringe spørgsmålet om godkendelse af indlæggelsen for retten i medfør af straffelovens § 72. Udskrivning til ambulante behandling kan derimod ske uden retskendelse; til ophør af foranstaltningen kræves også i disse som i andre tilfælde kendelse i medfør af straffelovens § 72.

....”

Ved lov nr. 438 af 31. maj 2000 om ændring af straffeloven (Tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69) fik straffelovens § 72 følgende ordlyd:

”§ 72. Det påhviler anklagemyndigheden at påse, at en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 ikke opretholdes i længere tid og videre omfang end nødvendigt.

Stk. 2. Bestemmelse om ændring eller endelig ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70 træffes ved kendelse efter anmodning fra den dømte, bistandsværgen, anklagemyndigheden, institutionens ledelse eller Kriminalforsorgen. Anmodning fra den dømte, bistandsværgen, institutionens ledelse eller Kriminalforsorgen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Tages en anmodning fra den dømte eller bistandsværgen ikke til følge, kan ny anmodning ikke fremsættes, før der er forløbet et halvt år fra kendelsens afsigelse.

Stk. 3. ... ”

Ved samme lov blev straffelovens §§ 68 a og 69 a om længstetid for foranstaltninger indsat.

Loven og det tilhørende lovforslag nr. L 144 1999/1 byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69. Af kommissoriet fremgår, at Straffelovrådet bl.a. på baggrund af en henvendelse til Justitsministeriet fra Center for Ligebehandling af Handicappede, der ønskede en styrkelse af udviklingshæmmede lovovertræderes retssikkerhed, blev anmodet om at behandle spørgsmålet om anvendelse af tidsubestemte foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69.

Af betænkningens kapitel 2 om gældende ret mv. fremgår under pkt. 3, side 20 ff. om ændring og ophævelse af idømte foranstaltninger bl.a. følgende:

”3.2.1.

...

En dom til ambulat behandling giver som udgangspunkt ikke mulighed for hospitalsindlæggelse. Dommen kan imidlertid indeholde en udtrykkelig bemyndigelse til at indlægge den pågældende på hospital. Om udformningen af anklagemyndighedens påstand i sådanne tilfælde anføres i Rigsadvokatens cirkulære nr. 234 af 10. december 1976, pkt. C.b.1. og C. b.2.:

...

Det er i retspraksis antaget, at indlæggelse ifølge en dom af den ovennævnte type efter omstændighederne kræver godkendelse efter straffelovens § 72. Der kan i den forbindelse bl.a. henvises til Østre Landsrets kendelse, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1994, s. 784, hvor den pågældende var dømt til ambulantly psykiatrisk behandling, således at kriminalforsorgen i forening med overlægen kunne træffe bestemmelse om indlæggelse. Landsretten fandt, at spørgsmålet om rettens godkendelse af indlæggelsen skulle ske efter reglerne i straffelovens § 72 og ikke efter reglerne i lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien (psykiatriloven).

Endvidere kan nævnes Østre Landsrets kendelse, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, s. 121, hvor den pågældende ligeledes var dømt til ambulantly psykiatrisk behandling, således at kriminalforsorgen og overlægen i forening kunne træffe bestemmelse om indlæggelse. Den dømte blev i dette tilfælde indlagt efter egen anmodning, men udskrevet efter få dage. Landsretten fandt under disse omstændigheder ikke at kunne foretage en retlig prøvelse af indlæggelsen.

Desuden kan henvises til Østre Landsrets kendelse, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, s. 338, der også vedrørte en person, som var dømt til ambulantly psykiatrisk behandling på hospital, således at kriminalforsorgen og overlægen i forening kunne træffe bestemmelse om indlæggelse. Den dømte blev tvangsindlagt i henhold til dommen. Landsretten udtalte i dette tilfælde følgende:

»Tvangsindlæggelsen af domfældte har hjemmel i den over for ham ved dom af 28. marts 1994 iværksatte foranstaltning. Retlig prøvelse af tvangsindlæggelsen er efter ordlyden af straffelovens § 72 næppe påkrævet. Når imidlertid henses til, at foranstaltningen er tidsbestemt, og til, at Den Europæiske Menneskerettighedskonvention ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med virkning fra den 1. juli 1992 ved indkorporering er gjort til en del af dansk ret, findes det bedst stemmende med konventionens artikel 5, stk. 4 - idet den aktuelle frihedsberøvelse ikke er iværksat af en dertil kompetent domstol - at frihedsberøvelsen, der ikke henhører under lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, prøves retligt i realiteten ...«.

Endelig kan henvises til Vestre Landsrets kendelse, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, s. 1420, hvor landsretten i et lignende tilfælde bl.a. udtalte følgende:

»Selv om det spørgsmål, der er forelagt retten, ikke vedrører en direkte af straffelovens § 72 omfattet ophævelse eller ændring af en foranstaltning efter straffelovens §§ 68-70, der er besluttet af en domstol, findes en tidsbestemt indlæggelse, som den i sagen omhandlede, at kunne forelægges domstolene til prøvelse, jf. U 1995.338 Ø.

Ud over en prøvelse af, om beslutningen om indlæggelse er sket på lægefagligt grundlag, findes domstolsprøvelse at måtte omfatte dels en prøvelse af, om de i

dommen eller kendelsen fastsatte vilkår for indlæggelse var til stede og dels af, om indlæggelsen var formålstjenlig til forebyggelse af yderligere kriminalitet.«

...”

I lovforslag nr. L 144 1999/1 anføres herom følgende i de almindelige bemærkninger:

”3.3.1. Foranstaltninger over for sindssyge lovovertrædere

...

En dom til behandling i eller under tilsyn af hospital for sindslidende giver hospitalets overlæge kompetence til at udskrive den dømte til behandling uden for hospitalet, herunder ambulante behandling, og til at indlægge eller genindlægge den pågældende på hospital. Endelig ophævelse af en sådan foranstaltning kræver ligeledes retskendelse, jf. straffelovens § 72, stk. 1.

En dom til ambulante behandling giver som udgangspunkt ikke mulighed for hospitalsindlæggelse. Dommen kan imidlertid indeholde en udtrykkelig bemyndigelse til at indlægge den pågældende på hospital.

Det er i retspraksis antaget, at indlæggelse ifølge en dom af den ovennævnte type efter omstændighederne kræver godkendelse efter straffelovens § 72.

...

Der henvises til betænkningen s. 21-23.”

Af lovforslaget fremgår endvidere følgende om forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention:

4. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

...

Hvis der derimod er tale om idømmelse af en straf, der indebærer en frihedsberøvelse, som er begrundet i forhold, der kan ændre sig med tiden, f.eks. hvis frihedsberøvelsen er begrundet i den dømtes mentale tilstand eller det forhold, at den dømte anses for at udgøre en fare for andre, følger det af konventionens artikel 5, stk. 4, at den dømte med rimelige intervaller skal have mulighed for at få prøvet lovligheden af den fortsatte frihedsberøvelse (se f.eks. X. mod UK, dom af 5. november 1981, Serie A nr. 46, Thynne, Wilson og Cunnell mod UK, dom af 25. oktober 1990, Serie A nr. 190-A, og dommene Hussein og Singh mod UK, domme af 21. februar 1996, Reports 1996-I, s. 252 og 280). Hvis der ikke er en sådan mulighed for prøvelse, vil dette efter omstændighederne kunne udgøre en krænkelse af artikel 3 (se Hussein og Singh mod UK, domme af 21. februar 1996, Reports 1996-I, s. 252 og 280).

Bl.a. under hensyn til, at straffelovens § 72 giver mulighed for med regelmæssige mellemrum at forlange domstolsprøvelse af spørgsmålet om opretholdelse af en idømt foranstaltning, der f.eks. medfører anbringelse på hospital for sindslidende, kan anvendelse af tidsubestemte foranstaltninger næppe antages at rejse spørgsmål i forhold til konventionens artikel 3 eller 5, stk. 4.

...”

Dette svarer i det væsentligt til det, der er anført i betænkningen side 30-33.

Af Rigsadvokatens cirkulære nr. 9642 af 20. december 2002 (RM nr. 5/2002) fremgår følgende:

”13. Kontrol med foranstaltninger, herunder forelæggelse for retten af ændringer eller forlængelse af foranstaltninger eller forlængelse af længstetid for ophold i institution.

...

13.2. Særligt om kontrol med indlæggelser

...

Der er ikke i nærværende meddelelse fastsat en pligt for anklagemyndigheden til at indbringe spørgsmålet om godkendelse af indlæggelser i henhold til dommen for retten, sådan som det var tilfældet med hensyn til indlæggelser i henhold til domme til ambulantly psykiatrisk behandling med mulighed for indlæggelse (pkt. C.b.1. og C.b.2.) i det nu ophævede cirkulære nr. 234 af 10. december 1976 om foranstaltninger over for psykisk afvigende kriminelle.

Spørgsmålet om domstolsprøvelse af indlæggelser i henhold til foranstaltningsdomme kan dog stadig give anledning til nogen tvivl. Der henvises herom til det anførte i Retspsykiatri af Kramp, Lunn og Waaben, 1. udgave, 1996, side 107f, samt de der nævnte retsafgørelser. Yderligere henvises til afgørelserne i UfR 1996.1421V og i UfR 2000.2311V. Retningslinierne nedenfor er derfor behæftet med en vis usikkerhed.

Efter afgørelserne i UfR 1995.121Ø og UfR 2000.2311V er det min opfattelse, at indlæggelse i henhold til domme om ambulantly behandling – uanset om indlæggelsen er frivillig eller ufrivillig – ikke skal indbringes for retten, medmindre der foreligger en klage over indlæggelsen eller en anmodning om domstolsprøvelse.

Hvis der af den domfældte, dennes bistandsværge eller advokat klages over indlæggelsen eller fremsættes anmodning om domstolsprøvelse, skal sagen derimod fremsendes til retten med en udtalelse fra anklagemyndigheden om,

hvorvidt der efter anklagemyndighedens opfattelse af retten bør tages stilling til indlæggelsen. Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at en klage over indlæggelse kan være udformet sådan, at der reelt er tale om en anmodning om ændring eller ophævelse af foranstaltningen, jf. straffelovens § 72.

I øvrigt henvises til bestemmelsen i retsplejelovens § 998, stk. 1, om forelæggelse for retten af tvist med hensyn til dommens fortolkning eller i andre henseender. Spørgsmål om, på hvilket hospital eller afdeling indlæggelse skal ske, vil formentlig ikke være undergivet rettens prøvelse, mens f.eks. spørgsmålet om, hvorvidt indlæggelsen er besluttet af rette myndighed, må antages at være undergivet rettens prøvelse, jf. herved UfR 1996.1421V.

...”

Af Rigsadvokatmeddelelsen som revideret 2. juli 2018 fremgår bl.a. følgende under punktet ”Psyisk afvigende kriminelle”:

”7.2.2. Domstolsprøvelse af indlæggelse

For så vidt angår spørgsmålet om domstolsprøvelse af indlæggelser i henhold til foranstaltningsdomme er det Rigsadvokatens opfattelse, at indlæggelse i henhold til domme om (ambulant) behandling – uanset om indlæggelsen er frivillig eller ufrivillig – som udgangspunkt ikke skal indbringes for retten, medmindre der foreligger en klage over indlæggelsen eller en anmodning om domstolsprøvelse.

Hvis den domfældte, dennes bistandsværge eller advokat klager over indlæggelsen eller fremsætter anmodning om domstolsprøvelse, skal anklagemyndigheden sende sagen til retten med principial påstand om afvisning af sagen, subsidiært godkendelse af indlæggelsen.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at en klage over indlæggelse kan være udformet sådan, at der reelt er tale om en anmodning om ændring eller ophævelse af foranstaltningen, jf. straffelovens § 72.

Der henvises til kendelse af 15. september 2014 fra Vestre Landsret AM2014.09.15V. Domfældte var i juni 2012 idømt behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kunne træffe bestemmelse om genindlæggelse, jf. straffelovens § 68. I januar 2014 besluttede overlægen og Kriminalforsorgen at indlægge domfældte. Anklagemyndigheden indbragte sagen for retten i april 2014 med påstand om afvisning, subsidiært at indlæggelsen skulle godkendes. Domfældte påstod frifindelse for påstanden om afvisning, subsidiært domstolsprøvelse af, om betingelserne for frihedsberøvelse af domfældte i 6 dage i henhold til dommen fra juni 2012 var opfyldt. Byretten fandt, at beslutningen om at indlægge domfældte var i overensstemmelse med dommen. Domfældte havde ikke

ønsket ophævelse eller ændring af den idømte foranstaltning efter prøvelsesreglen i § 72. På den baggrund blev anklagemyndighedens afvisningspåstand taget til følge. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse om afvisning.

I øvrigt henvises til bestemmelsen i retsplejelovens § 998, stk. 1, om forelæggelse for retten af tvist med hensyn til dommens fortolkning eller i andre henseender. Spørgsmål om, på hvilket hospital eller afdeling indlæggelse skal ske, vil formentlig ikke være undergivet rettens prøvelse, mens f.eks. spørgsmålet om, hvorvidt indlæggelsen er besluttet af rette myndighed, må antages at være undergivet rettens prøvelse, jf. herved U 1996.1421V.

Rigsadvokaturen skal underrettes om domstolsafgørelser af generel betydning vedrørende den retlige prøvelse af indlæggelser i henhold til foranstaltningsdomme.”

Parternes synspunkter

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om afvisning navnlig anført, at der ikke er hjemmel til at iværksætte domstolsprøvelse af en indlæggelse, der foretages i henhold til en behandlingsdom, hvor den domfældte tidligere er udskrevet, men genindlægges. Det skal ses i sammenhæng med, at domstolene, således som foranstaltningsdommene er udformet, delegerer kompetencen til at træffe afgørelse til overlægen i samarbejde med Kriminalforsorgen.

Der er hverken i forarbejder eller retspraksis noget, der indikerer, at genindlæggelser i henhold til behandlingsdomme kan prøves ved domstolene. Muligheden for domstolsprøvelse efter straffelovens § 72 gælder efter bestemmelsens ordlyd alene ændringer eller ophævelse af foranstaltninger og ikke prøvelse af den enkelte indlæggelse. Hvis lovgiver havde fundet, at prøvelse af genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom var omfattet af bestemmelsen, ville dette være sat ind i bestemmelsen eller som minimum have været behandlet i forarbejderne. Straffelovens § 72 opererer desuden med en frist på 6 måneder mellem hver kendelse. Henset til, at en person kan være indlagt flere gange på en 6-måneders periode, har det tillige formodningen imod sig, at den enkelte indlæggelse kan prøves efter straffelovens § 72. Bemærkningerne i lovforslaget til ændringen af straffelovens § 72 i 2000 må desuden forstås således, at § 72 set i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 4, udgør en tilstrækkelig prøvelsesadgang under hensyn til, at den domfældte har adgang til at få foranstaltningen prøvet med 6 måneders mellemrum.

Retspraksis kan ikke føre til et andet resultat. Det fremgår således af en række af kendelserne på området, at der som udgangspunkt ikke er hjemmel til en prøvelse efter straffelovens § 72. Afgørelser fra før 2000, hvorved der sker prøvelse af afgørelser om indlæggelse, skyldes alene, at anklagemyndigheden efter Rigsadvokatens dagældende cirkulære havde pligt til at foretage indbringelse af indlæggelser i henhold til domme til ambulantly behandling med mulighed for indlæggelse. Alle afgørelserne vedrører ambulante domme. Afgørelserne må ses som et udtryk for et ønske om at være på den sikre side af hensyn til retssikkerheden i forhold til disse sager, hvor domstolene ikke har taget stilling til frihedsberøvelse ved foranstaltningens indledning. Der var ikke en tilsvarende pligt til at indbringe genindlæggelser i henhold til behandlingsdomme for retten, idet den frihedsberøvelse, der indledningsvis finder sted, er besluttet af domstolene i forbindelse med idømmelsen af foranstaltningen. Der foreligger ikke bortset fra landsrettens afgørelse gengivet i TfK 2018.447 V trykte kendelser vedrørende domstolsprøvelse af genindlæggelser i henhold til en behandlingsdom. Afgørelsen i TfK 2018.447 V blev truffet uden, at statsadvokaten havde haft lejlighed til at udtale sig, og kan ikke anses for udtryk for gældende ret. Efter ændringen af cirkulæret i 2002 er der kun pligt til at indbringe indlæggelser i henhold til domme om ambulantly behandling, hvor den domfældte klager eller anmoder om domstolsprøvelse. Praksis kan derfor ikke ses som udtryk for, at der er mulighed for domstolsprøvelse i en sag som den foreliggende.

Til støtte for, at beslutningen om indlæggelse er lovlig har anklagemyndigheden henvist til de grunde, der er anført af byretten.

T har til støtte for, at sagen kan realitetsbehandles, navnlig anført, at domstolsprøvelse af en indlæggelse, der er foretaget i henhold til en foranstaltningsdom, kan ske efter straffelovens § 72.

Den omstændighed, at den trykte praksis alene vedrører indlæggelser, der er foretaget i henhold til domme til ambulantly behandling med mulighed for indlæggelse, skyldes, at anklagemyndigheden ifølge Rigsadvokatens dagældende cirkulære kun havde pligt til at forelægge indlæggelser i henhold til disse domme for domstolene, mens noget tilsvarende ikke gjaldt for domfældte, der blev genindlagt i henhold til behandlingsdomme. Sondringen er ikke begrundet i cirkulæret. Når retten ved idømmelse af en foranstaltning bestemmer, at

indlæggelse kan foretages i henhold til overlægens og Kriminalforsorgens beslutning, hvad enten dette fastsættes i henhold til en ambulans behandlingsdom eller en dom til psykiatrisk behandling på hospital, delegeres en kompetence til at frihedsberøve den dømte til overlægen og Kriminalforsorgen, og der overlades et fuldstændigt frit skøn med hensyn til, hvornår en frihedsberøvelse skal iværksættes. Der er derfor ikke grundlag for i forhold til muligheden for domstolsprøvelse at sondre mellem de to typer af indlæggelser.

Det følger af den foreliggende praksis, at der på begæring af den frihedsberøvede skal foretages domstolsprøvelse i medfør af straffelovens § 72. Afgørelsen i TfK 2018.447 V må anses for udtryk for gældende ret. Adgangen til domstolsprøvelse har desuden støtte i forarbejderne til bestemmelsen. I Straffelovrådets betænkning, hvortil der henvises i lovforslaget, refereres retspraksis på området for domstolsprøvelse i henhold til straffelovens § 72, og Straffelovrådet henviser under gældende ret til dommene trykt i UfR 1995.338 Ø og UfR 1998.1429 V. En sådan adgang til domstolsprøvelse flugter med menneskerettighedsdomstolens praksis efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, som Straffelovrådets betænkning også henviser til. Det fremgår således klart af lovbemærkningerne, at der i henhold til retspraksis eksisterer en adgang til at få lovligheden af overlægens beslutning om (gen)indlæggelse prøvet i medfør af straffelovens § 72, og at praksis tillige bygger på menneskeretlige overvejelser. Lovgiver har ved lovændringen sanktioneret adgangen til at få overlægens beslutning om indlæggelse domstolsprøvet. Bestemmelsen indeholder derfor utvivlsomt hjemmel til at begære domstolsprøvelse af indlæggelser. Der er desuden hjemmel til domstolsprøvelse i § 72, stk. 1, idet den foreskriver, at anklagemyndigheden har pligt til at føre tilsyn med, at foranstaltninger ikke anvendes i videre omfang end nødvendigt.

En retsstilling med domstolsprøvelse på begæring flugter desuden med det, der øvrigt gælder om prøvelse af frihedsberøvelser inden for det strafferetlige område, og med forpligtelserne i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, der har det helt overordnede formål at modvirke vilkårlige indlæggelser. I relation til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5 er det netop den administrative beslutning, som det skal være mulig at indbringe for domstolene. Retspraksis har fortolket straffelovens § 72 i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 4.

Grundlovens § 63 giver ikke den beskyttelse, som den domfældte har krav på efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 4.

Til støtte for, at overlægens beslutninger indlæggelserne ikke er lovlige, er navnlig anført, at indlæggelserne er sket på baggrund af ubetydelige overskridelser af koordinationsplanen, som ikke giver grundlag for at antage, at der er en lægelig begrundelse for genindlæggelse, men som i stedet giver indlæggelserne karakter af en straf for overtrædelserne.

Landsrettens begrundelse og resultat

Spørgsmålet om afvisning

T blev ved dommen af 21. november 2013 dømt til behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om genindlæggelse. Længstetiden for hans ophold i institutionen er 1 år, og der er ingen længstetid for foranstaltningen.

T blev ca. 3 uger efter dommens afsigelse indlagt i en kortere periode, hvorefter han blev udskrevet, og han er derefter i flere omgange blevet genindlagt efter en administrativ beslutning på baggrund af en vurdering af de aktuelle forhold. Genindlæggelserne adskiller sig som følge heraf ikke væsentligt fra indlæggelse i henhold til en dom til ambulant behandling med mulighed for indlæggelse, hvor beslutningen om indlæggelse ligeledes træffes administrativt på baggrund af de aktuelle forhold. Der er derfor ikke grundlag for at antage, at spørgsmålet om muligheden for domstolsprøvelse af en genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom, som den T er idømt, skal vurderes anderledes end en indlæggelse i henhold til en dom til ambulant behandling med mulighed for indlæggelse.

Det er i retspraksis antaget, at der efter begæring fra en domfældt kan ske efterprøvelse af indlæggelser i henhold til en dom til ambulant behandling med mulighed for genindlæggelse. Denne praksis, der er opstået, fordi anklagemyndigheden af egen drift har forelagt indlæggelserne for retten til godkendelse på baggrund af Rigsadvokatens dagældende

cirkulære, må antages at have baggrund i anklagemyndighedens tilsynsforpligtelse i medfør af straffelovens § 72, stk. 1. Ved vedtagelsen af lov nr. 438 af 31. maj 2000, der havde til formål at øge retssikkerheden for foranstaltningssdomte, er denne retspraksis indgået i lovgivningsmagtens vurdering af foranstaltningssdomtes retssikkerhed, idet der i forarbejdernes omtale af gældende ret er en beskrivelse heraf, og lovgivningsmagten har ikke taget afstand fra denne efterprøvelse.

Straffelovens § 72, stk. 2, indebærer ikke, at der ved domstolens stillingtagen til, om en foranstaltning skal ophæves eller ændres, foretages en efterprøvelse af lovligheden af genindlæggelser, der er foretaget administrativt i henhold til foranstaltningen. Herefter, og da muligheden for domstolsprøvelse af indlæggelser, der træffes administrativt på baggrund af en vurdering af de aktuelle forhold på tidspunktet for afgørelsen, stemmer bedst med artikel 5, stk. 4, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, er der ikke grundlag for at afvise Ts begæring om domstolsprøvelse af de frihedsberøvelser, som genindlæggelserne den 12. juni, den 21. september og den 26. september 2018 er udtryk for.

Det tiltrædes derfor, at begæringen fra T om domstolsprøvelse er taget under påkendelse. Anklagemyndighedens påstand om afvisning tages således ikke til følge.

Sagens realitet

Det tiltrædes, at domstolsprøvelsen af en genindlæggelse som anført i UfR 1998.1420 V omfatter om beslutningen er sket på lægefagligt grundlag, om de i dommen fastsatte vilkår for indlæggelse var til stede, og om indlæggelsen var formålstjenlig til forebyggelse af yderligere kriminalitet.

Af de grunde, som byretten har anført, tiltræder landsretten, at indlæggelserne er truffet af dem, der i henhold til dommen af 21. november 2013 har kompetencen dertil.

T havde op til indlæggelserne konflikter med personalet på bostedet, herunder navnlig i forhold overholdelse af koordinationsplanen. Baggrunden for, at overlægen skønnede, at der var behov for indlæggelserne er beskrevet i udtalelserne fra Regionspsykiatrien vedrørende de enkelte indlæggelser og i journalmaterialet. Der er ikke heroverfor grundlag for at tilsidesætte

skønnet over, at der lægefagligt var grundlag for disse indlæggelser, og at indlæggelserne var formålstjenlige til at forebygge yderligere kriminalitet.

Det tiltrædes derfor, at indlæggelserne er godkendt.

T h i b e s t e m m e s:

Byrettens kendelse stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for landsretten

Dorte Jensen

Ida Skouvig

Henrik Bjørnager Nielsen